

מבחר פירושים והארות על
טקסטים מתוך הספרות
הערבית הקלאסית – חלק ב

ניצה בינדר

18 מולד מִחְמַד (ס) וּפְּפוּלְתֵּה

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ = صلعم (ס) (כותרת): תפילת אללה עליו וברכתו.
נוסחה זו נאמרת רק אחרי שם הנביא או כינויו.

בקרוב המוסלמים אסור להשתמש בקיצורי הנוסחה בכתב. היא חייבת להיכתב במלואה (יצאה גם פְּתוּי של המפתי הסעודי המנוח إِبْنُ الْبَاز בעניין זה). לעתים יוצרים מהנוסחה מבנה קליגרפי נאה ביותר.

עَبْدُ الْمُطَلِّبِ (ש' 1): סבו של הנביא. הוא גידל את הנביא מגיל 6 (לאחר מות אמו).
השם גזור מבניין إِفْتَعَلَ (8) – اسم الفاعل.
عَبْدُ اللَّهِ (ש' 8): אבי הנביא. הוא מת לפני הולדת הנביא. הוא קיבל שם זה לאחר שמוחמד נעשה נביא, והיה ל־عَبْدُ اللَّهِ הראשון באסלאם.

מי שהתאסלם נקרא **إِبْنُ عَبْدِ اللَّهِ** כדי למחוק את עברו הנוצרי או הפגאני (כמו ביהדות: מי שמתגייר מכונה 'בן אברהם אבינו').

أَبُو طَالِبٍ (ש' 7): דוד הנביא (אחי אביו). הוא גידל את הנביא לאחר מות סבו, שאצלו גדל לאחר מות אמו.

כשמוחמד נולד הוא לא נקרא **مُحَمَّد**. אמו שולחת אל סבו, ואומרת לו: בוא וראה את נכדך. ייתכן שהיא מזמינה אותו, כדי שיוודא שהוא אכן הנכד שלו.

رَأَتْ (ש' 2): ראתה בחלומה.

הנשים מופיעות בטקסטים רבים כמי שרואות בחלומות למרחקים. בסוף הקטע יש אמת מידה לגבי הקרבה שצריכה להיות, על מנת שיעבירו משהו לאפוטרופסות: מוחמד עובר אל דודו (לאחר מות סבו), כי הוא אחיו של אביו – מאותו האב ומאותה האם.

حَلِيمَة (ש' 6): מינקת בדווית, שלידיה נמסר הנביא זמן קצר לאחר היוולדו. היא השתייכה ל**بَنُو سَعْدِ بْنِ بَكْر**. עד גיל 5 נשם הנביא אוויר צח ולמד לדבר בשפת המדבר הבלתי מקולקלת. שם הוא גם התחשל.

בני **قُرَيْش** עסקו במסחר, והעיר **مَكَّة** הייתה מרכז מסחרי לסוחרים ממקומות רבים. לכן הייתה העיר 'מלוכלכת' (מבחינת הלשון) עקב השפעות של הסוחרים הזרים. תושבי העיר נהגו לשלוח את הילדים להתגורר במדבר בגלל צחות האוויר. המדבר והחול – מנקים.

האישה המינקת היא, אפוא, **مَبْنُو سَعْد** ולא משבט **قُرَيْش**. כאשר מופיעה בספרי הדקדוק השאלה, מהי **أَفْصَحُ اللُّغَات** – הלשון הצחה ביותר, מתאר **أَنْفَارَابِي** מה צריכה להיות המציאות הגיאוגרפית, שבה תתפתח לשון המופת: הוא מציג את המקום כמקום מבודד בלי השפעות חיצוניות.

לשבט **قُرَيْش** היו הרבה קשרים ומגעים, עקב היותו שבט סוחרים. ואז נשאלת השאלה, כיצד ייתכן, שלשונו של מוחמד היא לשון צחה? התשובה לכך היא שהוא גדל עם המינקת, שהייתה בדווית, ולא בקרב בני שבטו. הוא גדל עמה במקום מבודד, ולכן לשונו נשארה צחה ולא ספגה השפעות זרות.

الشُّيُوطِي מביא את כל הקטע מועתק מ־أَلْفَارَابِي, אך בסוף הקטע הוא מדביק את המשפט: أَفْصَحُ اللُّغَاتِ لُغَةُ قُرَيْشٍ, וזוהי סתירה. לפי أَلْفَارَابِي, מוחמד אינו שייך ל־قُرَيْش מבחינת לשונו.

תופעות תחביריות:

ש' 1: وَكَانَ أَبُوهُ قَدْ مَاتَ – המילית قَدْ מופיעה כאן כדי לציין, שהפועל

המופיע אחריה התרחש לפני פעולת הפועל הראשון במשפט (كَانَ).

أَنَّهُ – הכינוי הוא ضمير الشَّأن אחרי המילה أَن, כי אחריה מופיע פועל.

ש' 6: حَلِيمَةً – שם מחוסר תנوين (מסתיים בֶּ-).

ש' 8: عَبْدَ اللَّهِ – נושא של لَأَنَّ + סומך.

أَبَا رَسُولِ اللَّهِ (ص) – בَدَل של הנושא של لَأَنَّ.

وَأَبَا طَالِبٍ – נושא של לَأَنَّ + סומך.

תרגום:

הולדת מחמד וילדותו

כאשר ילדה אותו אמו (תפילת אללה עליו וברכתו) ואביו כבר מת [באותו הזמן], היא שלחה אל סבו, עבד אלמטלב [לאמור], ש: נולד לך עלם, בוא וראה אותו! הוא בא אליו וראה אותו. היא סיפרה לו מה ראתה [בחלומה], כאשר נשאה אותו בבטנה, מה נאמר לה לגביו, ועל אשר נצטוותה כיצד לכנותו. לקח אותו עבד אלמטלב ונכנס עמו לפעבה, ועמד כשהוא קורא לאללה ומודה לו על מה שנתן לו. אחר כך יצא עמו אל אמו, מסרו לה וחיפש לשליח אללה (תפילת אללה עליו וברכתו) נשים מיניקות. הוא ביקש לו כמינקת אישה מבני סעד בן בכר, הנקראת חלימה.

שליח אללה (תפילת אללה עליו וברכתו) היה עם דודו אבו טאלב לאחר [מות] עבד אלמטלב. עבד אלמטלב ציווה על דודו, אבו טאלב, לדאוג לו, וזאת משום שעבד אללה, אביו של שליח אללה (תפילת אללה עליו וברכתו) ואבו טאלב היו אחים לאותם הורים.